

KUSTBON

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2:— 1/2 " " 1:—	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Ansv. redaktör: Andreas Stahl , Riddaregatan 3, Tallinn Tel. 431-53. Utkommer varannan vecka.	Utlandet: 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50
---	--	---

Kronprinsen av Sverige som gäst hos estlandssvenskarna.

H. K. H. Sveriges Kronprins Gustaf Adolf.

Onsdagen den 29 juni kl. 10,25 anlände H. K. H. Kronprins Gustav Adolf med jagaren „Klas Horn“ till Reval. Besöket hade privat karaktär, och stod i samband med universitetsjubileet i Tartu. Kronprinsen mottogs under övliga ceremonier av statsäldesten Teemant och regeringen jämte högre ämbetsmän samt av representanter för de svenska organisationerna i Reval. Från hamnen begav sig H. K. H. åtföljd av rytterieskort till slottet i Katrinendal, där han var statsäldestens gäst. Under dagens lopp besöktes rådhuset

och en del andra historiska platser.

Kl. 2, 30 e. m. anlände kronprinsen till svenska kyrkan, som gästen till ära smyckats med lager och blommor. Redan långt före den utsatta tiden samlade sig en talrik menighet, främst församlingsmedlemmar, och fyllde det åldriga templet till sista plats. Vid ingången till kyrkan mottogs H. K. H. av kyrkoherde B. Lund, som hälsade honom välkommen och presenterade medlemmarna i kyrkorådet för kronprinsen.

Sedan en församlingssång förklingat, höll kyrkoherde B. Lund en kortare andlig betraktelse, över orden i 1 K. b. 8: 5, 7. „Så vare då Herren, vår Gud, med oss, såsom han varit med våra fäder. Han må icke övergiva oss och förskjuta oss,“ och i anslutning härtill riktade han till H. K. H. följande ord:

„EDERS KUNGLIGA HÖGHET!

Svenska församlingen i Reval upplever i dag en högtidsstund. Hjärtligt känner den glädje över den ynnest, som Eders Kungliga Höghet bevisat den genom att komma till dess möte under dessa tempelvalv. Den beder att få bringa Eders Kungliga Höghet sin värdsamma och varma välkomsthälsning.

Den närvarande menighetens flertal har det unga, fria Estland som fosterland men det svenska språket som modersmål. De kän-

na i denna stund sambandet med det förflutna. De tänka med kärlek på tider, då Sverige och Estland delade öden och minnen. De förgäta ej, hur hjälpen villigt sträcktes ifrån moderlandet under nöd och tunga skiften. Adrig glömma de att Sveriges Majestät offrat tid på dem under mödofyllda färder.

Inför framtiden tränga sig frågor på. Men frågorna bli till beslut. Lika högt som de älska sitt fosterland, det fria Estland, lika innerlig är kärleken till modersmålet. Och därför blir det fasta beslutet att värna och tjäna fosterjorden förvisso men också att vårda och förkovra det svenska, det älskade språkets och den svenska odlingens arv. Det blir dem till en helig plikt att lämna detta arv från hemmet och fader och moder åt kommande släkten allt skönare och starkare. Skall det lyckas? Det ligger i andra händer. Och i deras hägn innesluta de sig förtröstansfullt med bönen, att Herren må vara med dem, som han var med deras fäder.

I dessa estlandssvenskars välkomsthälsning förenar sig en mindre skara svenskar, som räkna Finland som fädernebygd. Och sist men icke minst är det en liten grupp rikssvenskar kärt att i denna välkomsthälsning få uttrycka sin glädje över att se Eders Kungliga Höghet i den stad, där de nu bo och vistas.

Den samfälliga menigheten dristar sig att forma Salomos ord till en välgångsönskan för

dagarna och färderna i detta land, en välgångsönskan för kommande år, då hela ansvaret och bekymret för ett folks öden skall läggas på Eders Kungliga Höghet: I ljusa som tunga tider. Herren vare med Eder som han varit med Edra fäder!"

I sitt svarstal tackade kronprinsen rörd för den vänlighet, med vilken han blivit emottagen, och han uttalade även sin tillfredsställelse över att ha fått höra sitt eget språk talas, ehuru utanför Sveriges, gränser. Till sist uttryckte kronprinsen sin glädje över att estandssvenskarna äro goda svenskar men på samma gång även laglydiga och trogna medborgare i det land, där de fått sitt hemvist.

Efter den högtidliga aktens slut besåg kronprinsen kyrkan och önskade upplysningar om några föremål, som särskilt ådrogo sig hans uppmärksamhet.

Kronprinsen åtföljdes till kyrkan av Estlands utrikesminister Tönisson, bildn.- och socialm. Hünerson samt Sveriges kyrkominister Sam Stadener jämte andra.

Samma dags kväll avreste H. K. H. med extra tåg till Tartu för att deltaga i festligheterna därstädes. Från Tartu gick färden till Narva och sedan till Reval. På söndagsmorgonen kl. 7 avreste H. K. H. åtföljd av sin uppvaktning och representanter för „Svenska Odlingens Vänners“ centralstyrelse till Hapsal och därifrån vidare till Vormsö, Nuckö och Rikull. Färden företogs i bilar.

Kronprinsen på eriksgata genom svenskbygden.

Enligt det uppgjorda programmet skulle kronprins Gustaf Adolf även besöka Vormsö Nuckö och Rikull. På söndagsmorgonen kl. 7 anträdde H. K. H. färden i bil, åtföljd av sin svit, utrikesmin. Tönisson, bildnings- och socialmin. J. Hünerson, representanter för S. O. V:s centralstyrelse m. fl.

Det närmaste målet var Hapsal, där ett kortare uppehåll gjordes, varvid stadens rådhus och slottsruinerna besågos. I Hapsal anträdde färden med motorbåtar till Vormsö, där kronprinsen och hans följe mottogs på det hjärtligaste. Kronprinsen besåg det nyligen av eldsvåda

härjade Sviby och fortsatte sedan med hästskjuts till kyrkan i Hullo, där han talade till vormsöborna. Från Hullo fortsattes färden tillbaka till Sviby och därifrån till Österby på Nuckö. Vid avresan från Vormsö överlämnade kronprinsen en check på 4000 kr. till hjälp för de nödställda svibyborna.

I Österby hamn var en äreport uppförd och smyckad med blommor och grönt. Kl. 2.35 anlände H. K. H. till Birkas folkhögskola, där han emottogs av S. O. V:s centralstyrelse och representanter för fören. Nuckö-avd. Folksekr. N. Blees hälsade kronprinsen i ett tal, vari han uttryckte svenskarnas glädje över H. K. H. besök samt gav därpå en kort översikt över S. O. V:s verksamhet och mål.

Strax därefter intogs en enkel måltid. Efter måltiden planterade kronprinsen en ek på skolans gårdsplan och skrev sitt namn i skolans främlingsbok. Sedan fortsattes resan till Nuckö, där även ett kort uppehåll gjordes. På kyrkbacken hälsades kronprinsen välkommen av prosteten E. Tannebaum, varefter en barnkör sjöng „Slumrande toner“, vilken sång synbarligen gjorde ett djupt intryck på kronprinsen. Därefter tackade kronprinsen för vänligheten som bevisats honom och uppmanade de församlade att vårda sig om det gamla fädernearvet, det svenska språket, men på samma gång även att vara laglydiga och trogna medborgare i det fria Estland. Sedan det åldriga templet besetts, fortsattes färden till Roslep kapell i Rikull.

En gripande och oförglömlig syn möte de ankommande. En talrik skara människor, svartklädda män och högtidsklädda kvinnor, stod tillsammans med sin själasörjare past. Danell vid den vackra äreporten, som var prydd med blommor och kronprinsens namnschiffer, och mottog med glädje sin väntade höga gäst. Sedan pastor Danell hållit ett kortare tal, på vilket kronprinsen svarade med varma och kraftiga ord, framförande hälsning från sin fader, konung Gustaf och från hela Sverige, begav sig H. K. H. till kapellet, där han mottogs med mäktig psalmsång av församlingen.

Vid avskedet sjöng en mans-

kör „Hör oss Svea.“ Kronprinsen mottog ännu hälsingar från rågo- och korssvenskarna genom några representanter, med vilka han växlade kraftiga handlingar och några vänliga ord.

Bilkortegen satte sig åter i rörelse, och efter kortare uppehåll i Kors kyrka. Och vid Paddis kloster nådde man Reval 8,30 på kvällen. Kronprinsen intog därefter supé hos svenske ministern baron Koskull. Klockan 11 kom kronprinsen ombord, på Klas Horn, som kort därpå gick till sjöss.

Insamling.

Vi ha härmed äran meddela, att personer, vilka önska bispjunga de genom branden boställda svibyborna på Vormsö, kunna lämna sina bidrag på denna tidn. red. Riddarg. 3. Red.

Senaste söndag predikade Sveriges bildningsminister statsrådet Sam Stadener i svenska kyrkan härstädes. Statsrådet Stadener deltog även i universitetsfestligheterna i Dorpat. Såväl han som de övriga rikssvenska gästerna avreste på söndagskvällen med ångf. „Kalevipoeg“ till Stockholm.

Samkväm.

På fredagskvällen hade kyrkoherde B. Lund anordnat ett samkväm i sjömanshemmet för besättningen på jagaren „Klas Horn“.

Samvaron blev mycket lyckad och av allt att döma voro de svenska sjömännen nöjda med densamma Programmet upptog sång, föredrag av mag. Tiberg om Estland, bygdemålsberättelser o. a.

Familjenotiser.

Äktenskap har ingåtts mellan föreståndaren för svenska folkskolan i Reval hr Andreas Stahl och lärarinnan, frk. Gundel Björkvall från Nykarleby, Finland.

Våldsamt oväder i södra Estland.

Natten till fredagen rasade ett synnerligen våldsamt oväder med åskslag och hagelstorm över delar av södra Estland. Hagel av en och en halv tums storlek föll och betäckte på sina ställen marken till en höjd av 1 fot. Blixten antände flera hus och en person dödades.

Insamlingen för Sviby slutförd.

Svenska Pressens insamling till förmån för de av eldsolyckan i Sviby drabbade har nu slutförts. Inalles har influtit f m k 8,478:25, vilken summa översänts till kommunalfullmäktige i Wormsö, som tillsatt en kommitté för bispringande av de av olyckan drabbade.

Åländsk bark till botten med 11 man.

Det finländska fyrmastade segelfartyget Melbourne har sjunkit utanför Fastnet fyr utanför det irländska grevskapet Corks kust efter kollision med tankångaren Seminole. Elva man drunknade, under det femton räddades. Bland de omkomna befinner sig kaptenen samt första och tredje styrmännen. Seminole förblev oskadad. Melbourne tillhörde den åländska segelflottan.

Natten till fredagen drabbades det finländska fyrmastade segelfartyget Melbourne av en fruktansvärd katastrof utanför Irlands kust. Melbourne, som äges av sjöfartsrådet Gustaf Eriksson i Mariehamn, var på väg från Australien till Queenstovn på Irland med vetelast, då det utanför Fastnet fyrfartyg vid det irländska grevskapet Corks kust kolliderade med engelska tankångaren Seminole och sjönk. Seminole blev endast obetydligt skadad. Elva man av Melbournes besättning drunknade, under det femton räddades.

Närmare uppgifter om Melbourne.

Melbourne var en stålbark på 2,652,36 bruttoregister-ton och 2341,39 nettoregister-ton. Fartyget lastade 4,250 ton dödvikt. Det mätte 89,29 meter i längd, 13,41 meter i bredd och 7,49 meter i djup. Fartyget var byggt år 1892 i Port Glasgow och innehade högsta klass i engelska Lloyd. Sjöfartsrådet Gustav Eriksson i Mariehamn inköpte det i mars 1929 av redaren Engel i Hamburg. Melbourne var ett mycket sjödugligt, starkriggat fartyg, som ridit ut många hårda stormar under sina färder mellan Australien och England, Engligt uppgift var det oförsäkrat.

Ded kan ytterligare nämnas, att Melbourne till storleken var det femte i ordningen av sjöfartsrådet Erikssons fartyg.

Melbournes undergång innebär den andra stora förlust, som under detta år drabbat sjöfartsrådet Erikssons segelflotta. För icke länge sedan blev, som blekant, hans bark Hougomont vrak i närheten av Australien.

Med anledning av branden i Sviby.

Det förljudes, att de genom branden i Sviby husvilla byamännen redan vidtagit anstalter för att återuppbygga gårdarna. Innan vintern måste man ju få tak över huvudet; men då boställningen i byar, där gårdarna ligga tätt inpå varandra, erbjuder olägenheter, av vilka brandfaran är en av många, borde återuppbyggandet ordnas så, att envar uppför sin gård möjligast centralt inom sina ägor och dessa skiftas så, att bönderna få åker, skog och betesmarker i större komplexer. Självva byggnadsskicket borde jämväl reformeras; såväl bostäder som ekonomiebyggnader borde göras bekvämare och framför allt sundare. Detta innebär ej ett övergivande av byggnadstyp och material, vid vilka befolkningen vant sig och som den ej gärna överger. Dock kunde inom dessa gränser mycket göras, som skulle skapa större trevnad och för lantbruket ge oanade utvecklingsmöjligheter.

En undsättningskommission är som bekant tillsatt, och det är att hoppas, att denna ville taga i övervägande vad i ovanantytt syfte kunde göras. En hemsökelse som denna kan, om alla krafter sätts i rörelse, med ett tag lösa de band, som i så hög grad hindrat lantbrukets utveckling, och införa sundare och lyckligare förhållanden.

E—d.

Svåra översvämningar i Japan.

I Mikimashi ha fördämnin-garna vid en vattenkraftstation brustit och vattenmassorna ha dragit med sig en mängd hus. Trettio personer befaras ha omkommit. Även från andra delar av landet ha rapporter inlöpt om svåra översvämningar.

Joel Nyman 50 år.

Den 28 juni fyllde Joel Nyman 50 år. Dagen inträffade samtidigt med kronprinsbesöket, varför uppvaktningen av S.O.V. måst uppskjutas några dagar. Jubilarens stora förtjänster som svenskhetsarbetare äro allom bekanta. S.O.V. har icke glömt detta. På märkesdagen sändes telegram till jubilarer bl. a. av S.O.V:s styrelse — Joel N. har varit en av föreningens förgrundspersoner ända från dess början.

Vi skola återkomma i nästa nummer av „Kustbon“ och då införa jubilarerens bild.

Denna gång äro vi tvungna att inskränka oss endast till detta korta meddelande, som vi sluta med en innerlig önskan om nya krafter i det godas tjänst för jubilarer under dagar, som stunda.

Tyskland fordrar likaberättigande för rustningarna.

Ännu har i Lusanne ingen uppgörelse kunnat träffas på basis av förslaget om en restbetalning från Tyskland, sedan landet återvunnit sin ekonomiska styrka. Tyskland godkänner förslaget i princip och erbjuder sig att betala 2 miljarder, riksmark, om fordringsägarmakterna hålla före att slutlikviden bör sättas till 7 miljarder. Tyskland anser att arrangemanget bör ha självständig karaktär, medan fordringsägarmakterna önska sammankoppla det med en allmän reglering av de mellanstatliga förliktelserna, i vilken Förenta staterna skulle deltaga. Tyskland gör vidare sitt godkännande beroende av de övriga makternas erkännande av landets likaberättigande ifråga om rustningar. Frankrike motsätter sig emellertid bestämt detta villkor.

Tysk lån om 125 miljoner mrk.

Riksstyrelsen har under de senaste dagarna förhandlat om en ultimokredit i syfte att hjälpa riket över halvårsskiftet. I välunderrättade kretsar förljudes att förhandlingarna nu avslutats. Det rör sig om en kredit på 125 miljoner mark, som ställts till förfogande av ett bankkon-sortium.

EVANGELISKA FOSTERLANDSSTIFTELSENS**BOK FÖRLAG**

Stockholm 3. Tel. Norr 327 65 (växel)

Biblar — Psalmböcker —
Religiös litteratur

Väl sorterad

BOK- och PAPPERSHANDEL

Tillbringa Eder semester i
Dalarne och Värmland,

vilka båda landskap i fråga om storslagen natur och intressanta platser räknas bland Sveriges främsta. Bekvämate förbindelser med Bergslagsbanan.

Hemmets Journal

innehåller

veckansbästaläsning**SVEDALA**

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktart, Transportapparater, Lastningselavatorer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommenderas.

**AKTIEBOLAGET
ÅBJÖRN ANDERSON**Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet**Dr. H. Hunnius**

specialist på öron-, näs- och halssjukdomar.

Emottagning i Hapsal alla lördagar kl. 2—4 e. m.

Wiedemanngatan 9 (dr. Renteln)
tel. 56.**CARL FREDRIKS BIERSTUGA**

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Året Runt bra mat på
Systembolagets Restaurang
LAXEN, HALMSTAD**Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,**

Norrköping. Tel. 1249.

Utför kemiska analyser och provtagningar.
mneh.: Civiing. John Wanselin. stadskemist.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig spritservering. Förstklassig musik. På sommaren endå platsen i staden för härlig parkservering. God plats för bilar.

*Före och efter resan*Frukost — Lunch — Middag — Supé i
Centralstationens Matsal.
Populär terrasservering för förfriskning i stora vänthallen.*Under resan*Table d'hôte och à la carte i restaurangvagnarna och å ångfärjorna.
— Erkänt gott kök. — Låga priser.
Turisttrafikförbundets Restaurant A.-B.**Svenska Bomullsflaggor**Hängmattor av Bomullstyg
Gefle Manufaktur Aktiebolag
Strömsbro.
Telefoner: Gävle 88, 2288 och 1689.Byggnadfirman **ANDERS DIÖS**

Tunagatan 4, Upsala

Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadspl. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadsf. Väderkvarnen 1899.**SVEABLÄNDNING**Rostkaffet i blågula påsar
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG Å.-B., GÄVLE**RESTAURANT DAMBERG**Matsalen i tr. Stockholm rekommenderas
Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.**BIERSTUGAN I***Spångabacken, Norrköping.*
Rekommenderar sina väl tempererade malt-
drycker.**Aktiebolaget J. E. Arndt****Hudiskvall** Ångbåtsexpedition, Befraktings-
Skeppsmäkleri och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.**FENIX Föreningsgatan 7.****DRUVAN** Engelbrektsgratan 5.

Intima och hemtrevliga rest-lokaler.

Omtyckta klubbbrum. Direktion:

A.-B. MALMÖ-RESTAURANGER.

är namnet, som garanterar verklig
kvalitet å plogar och plogdelar.**TVA**
Kvalitetsmärken

Gammal

Norrlands Akvavit

och

Renat Bordsbrännvin

46%

Begär alltid dessa
brännvins sorter på
restauranter och sys-
tembolagGiv barnen **SVEA**
CHOKOLAD och CACAO
Närande. Välsmakande.
A.-B. Svea Choklad-Norrköping**A.-B. Lidköpings Vikingsågar**
LIDKÖPING**VIKING**Representant för Estland
Johan Grönsjö. Vana Viru 9. Reval.**Aktiebolaget****Nya Spis- & Knäckebrödsfabriken**
OSKARSHAMN Väikända brödsorter rekommenderas.
Köp det! Åt det**Vildskinn**Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp
köpas till allra högsta pris.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

OUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4**EGONLINEN** uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellantliggande svenska hamnar till **KARLSKRONA-DÄNZIG-LIBAU**
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.**Finbrukens Brevpapper**
utan jämförelse bäst och billigast
Klippan Lessebo Grycksbo